

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування / [Яцуба В.Г., Яцюк В.Я., Матвіїшин О.Я. та ін.]. – К., 2007. – 368 с.
2. Матеріали III Українського муніципального форуму (Школа для міських голів): матеріали наук.-практ. конф. [«Актуальні проблеми розвитку місцевого самоврядування в умовах конституційної реформи в Україні»], (Київ, 30 лист.-1 груд. 2007 року), ч. 3. – К., 2007. – 129 с.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036
4. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (в редакції від 01.01.2012). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua..>
5. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні / [Антонечко В.О., Баймуратов М.О., Батанов О.В. та ін.]; за ред. В.В. Кравченка, М.О. Баймуратова, О.В. Батанова. – К.: Атака, 2007. – 864 с.
7. Мандибура В.О. Рівень життя населення України та проблеми реформування механізмів його регулювання / В.О. Мандибура; Д.П. Богиня (відп. ред.). – К. : Парламентське вид-во, 1998. – 255 с.
8. Масловська Л.Ц. Сталий розвиток продуктивних сил регіонів: теорія, методологія, практика / Л.Ц. Масловська. – К. : Видавництво КНТЕУ, 2003. – 365 с.

УДК 631.11:330.564**ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА***Іванова Н.Є. – магістрант,**Бурковська А.В. - к.е.н., доцент, Миколаївський ДАУ*

Постановка проблеми. Встановлення ринкової економіки створило умови, за яких виникає необхідність правильного використання доходу від реалізації, тобто максимальне спрямування його на розвиток господарства.

Більшість невеликих сучасних підприємств сільськогосподарського спрямування не використовують стратегії формування доходу, оскільки працюють лише на максимізацію прибутку при мінімізації витрат. Це є основною причиною того, що дані господарства не мають великого та стійкого прибутку.

Створення та впровадження ефективної стратегії управління доходами дозволить кожному господарству сільськогосподарського спрямування макси-

мізувати отримання виручки та можливість правильного її розподілу для задоволення виробничих цілей.

Стан вивчення проблеми. Окремі проблемні питання управління, формування та ефективного використання доходів сільськогосподарських підприємств розглядаються у працях зарубіжних та вітчизняних авторів: А. Бірмана, Х. Віссема, С. Гошала, Г.Я. Кіпермана, В.В. Полянка, В.С. Юшко, А.Н. Соломатіна, А.С. Шевлякова, С.В. Большакова, З.Ф. Амінової, І.В. Блонської, В.Я. Амбросова та інших.

Методика досліджень. Методологічною базою проведення дослідження стали статті вітчизняних та зарубіжних вчених, які найбільш повно розкривають питання управління доходами господарства. Методичною базою дослідження стали економічні методи, у тому числі такі, як моніторинг, порівняльний аналіз та інші методи.

Результати дослідження. У ринковій системі господарювання категорія доходів (прибутків) посідає одне з центральних місць. Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу.

Загальний доход підприємства – це сума доходу, отриманого фірмою від продажу певної кількості продукції. Валовий доход підприємства становить грошовий виторг від реалізації продукту (виконання робіт чи послуг), інших матеріальних цінностей і майна підприємства (включаючи основні фонди) тощо, зменшений на суму постійних витрат підприємства.

Особливості формування доходу підприємств безпосередньо визначаються характером їх господарської діяльності. Розглядаючи механізм формування загального доходу підприємств, необхідно відзначити, що він містить у собі декілька видів доходів, різних за своєю сутністю та порядком утворення.

Основним видом доходів підприємств, одержаних у процесі їх виробничої діяльності, є виручка (доход) від продажу продукції, товарів, послуг та інших видів діяльності. Вона являє собою суму грошових коштів, одержаних підприємством від продажу продукції, товарів, послуг, що виражаються у діючих цінах на момент продажу товару.

Доход є критерієм і показником ефективності діяльності підприємства. Іншими словами, отримання прибутку уже свідчить про ефективну діяльність підприємств. Однак підприємству потрібен не доход як економічна категорія, а конкретний його розмір для задоволення потреб усіх зацікавлених осіб: власника підприємства, його працівників і кредиторів. Вироблення стратегії розвитку підприємства забезпечує ефективний розподіл і використання всіх ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, землі і технологій і на цій основі – стійке положення підприємства на ринку в конкурентному середовищі.

Стратегія формування доходу – це логічно побудована програма перспективних заходів, спираючись на яку підприємець зможе досягти поставлених цілей. Основою стратегічного управління доходами є розроблення стратегії їх розвитку.

Успішна стратегія має відображати специфіку підприємства, його основні переваги порівняно з конкурентами, а також виявляти і використовувати можливості, які виникають у результаті змін у зовнішньому середовищі.

Використання ефективної стратегії збільшення доходів є важливим чинником розвитку підприємства. Основними резервами зростання доходів є: зниження ціни закупівлі сировини та матеріалів; підвищення ціни реалізації товарів, які випускає підприємство; зростання обсягів реалізації товарів.

В умовах низької рентабельності сільськогосподарських підприємств необхідним для них є збільшення доходу від реалізації продукції. Для того, щоб вирішити проблему, господарствам необхідно розробляти стратегії на основі вибору ефективних джерел утворення виручки та раціональне використання отриманого доходу.

Основу стратегічного управління доходами сільськогосподарського підприємства становить розроблення стратегії їх розвитку, яку пропонується послідовно здійснювати за такими етапами:

1. ретроспективний аналіз доходів;
2. аналіз зовнішнього й внутрішнього середовищ формування доходів;
3. визначення системи стратегічних цілей розвитку доходів;
4. вибір стратегій їхнього розвитку; оцінка обраних стратегій;
5. вибір інструментів реалізації обраних стратегій розвитку доходів.

Стратегічне управління виручкою підприємства передбачає:

- Постановку цілей по досягненню рівня та суми доходу від реалізації.
- Оцінка можливостей господарства отримання виручки від реалізації.
- Обґрунтування цінової політики та можливість застосування знижок на продукцію.

- Порівняння фактичного та запланованого доходу для впровадження ефективних управлінських дій.

- Розробка заходів для додаткового залучення доходу від реалізації.

Основу стратегічного аналізу становить визначення факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що здійснюють найбільший вплив на формування доходів сільськогосподарського підприємства. Так, фактори зовнішнього середовища пропонується поділяти на такі групи:

- загальноекономічні;
- соціальні;
- ринкові;
- інші зовнішні фактори.

Фактори внутрішнього середовища запропоновано поділяти на:

- фактори загального характеру, що визначають специфіку діяльності підприємства;

- фактори, що характеризують виробничий потенціал підприємства;
- фактори, що характеризують фінансовий стан підприємства;
- фактори, що характеризують персонал підприємства. [1]

В умовах швидкої зміни факторів зовнішнього середовища, відсутність розробленої стратегії доходу, пристосованої до можливих змін факторів зовнішнього середовища, у більшості випадків приводить до того, що фінансові рішення окремих структурних підрозділів підприємства будуть носити хаотичний характер, приводити до виникнення протиріч і зниження ефективності фінансової діяльності в цілому.

Розробка стратегії управління доходами господарства вимагає загальної стратегії управління підприємницькою діяльністю, оскільки дана стратегія і

підпорядковує собі стратегію управління доходом. Здійснення стратегії управління доходами передбачає здійснення за певний період часу загальної стратегії господарства. При цьому необхідно враховувати сильні та слабкі сторони господарства, що в більшості випадків і відіграє вирішальну роль у будівництві довгострокової стратегії управління доходами господарства.

Розробка стратегії управління доходами сільськогосподарського підприємства передбачає попереднє дослідження процесу формування доходів, визначення основних тенденцій та закономірностей, виявлення та кількісну оцінку факторів, що обумовлюють обсяг та рівень доходів. Також господарству необхідно шукати нові напрями розширення своєї діяльності, бо це буде резервом для росту доходів.

Процес вибору стратегій розвитку доходів має базуватись на попередній розробці певних стратегічних альтернатив, що дають змогу досягти визначених цілей з урахуванням обмежень, які визначаються зовнішніми та внутрішніми факторами. Для цього пропонується типізувати стратегії за їх рівнями, характером впливу на розвиток підприємства, етапами стратегічного періоду тощо. У роботі запропоновано підхід щодо вибору найбільш прийнятних стратегій розвитку доходів підприємств торгівлі, виходячи із їхніх альтернативних варіантів й ознак рівня наближення до стратегічної мети. [2]

Для ухвалення остаточного рішення і затвердження розробленої стратегії формування й розподілу доходу необхідно оцінювати її дієздатності, щоб заздалегідь виключити нездійсненні варіанти. При оцінюванні дієздатності стратегії необхідно установити, наскільки вона спроможна забезпечити виконання базової стратегії і чи вписується вона в ринкову ситуацію, чи враховує комерційний ризик і способи його мінімізації.

Механізм розробки стратегії доходу неможливий без найточнішої інформаційної бази про формування, розподілення та використання. Для цього необхідно використовувати метод моніторингу, тобто постійне спостереження, аналіз та обробка даних про виручку для подальшого прогнозування його розширення.

Основні етапи моніторингу доходу:

1. Вибір усіх джерел формування та напрямів використання доходу від реалізації.
2. Вивчення основної динаміки доходу для визначення загальної тенденції по підприємству.
3. Узагальнення матеріалів по аналізу доходу, розробка пропозицій щодо вибору найоптимальнішої стратегії доходу. [3]

Отже, спостереження виступає вихідним моментом, аналіз - центральним етапом, а підготовка даних для оцінювання перспектив розвитку - завершальним етапом процесу моніторингу туристичної діяльності взагалі і доходу зокрема.

Також варто прорахувати всі можливі варіанти розвитку стратегії, ураховуючи аспекти своєї діяльності. Саме через це необхідно заздалегідь виключити всі нереальні варіанти, тобто чітко визначити дієздатність стратегії.

Грамотно побудована стратегія підприємства дозволяє не тільки забезпечити підприємство фінансовими ресурсами та оптимізувати ризики, але й визначити основу стратегічних цілей для подальшого ефективного розвитку під-

приємства. Фінансова стратегія підприємства охоплює всі сторони діяльності підприємства, у тому числі оптимізацію основних та оборотних коштів, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податкову і цінову політику, управління виручкою. [4]

Для ухвалення остаточного рішення і затвердження розробленої стратегії формування й розподілу доходу необхідно оцінювати її дієздатності, щоб заздалегідь виключити нездійсненні варіанти. При оцінюванні дієздатності стратегії необхідно встановити, наскільки вона спроможна забезпечити виконання базової стратегії і чи вписується вона в ринкову ситуацію, чи враховує комерційний ризик і способи його мінімізації.

Висновки. Отже, з метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку у перспективі, виникає потреба у розробці стратегії управління підприємством, що спрямована на вдосконалення механізму формування та використання доходів. Дієва стратегія управління доходом підприємства обумовлена правильними та оперативними рішеннями керівників, повинна бути розроблена не тільки на основі внутрішніх чинників господарства, але і з урахуванням стратегій, які найбільше використовуються господарствами на регіональному рівні. Упровадження запропонованих заходів підвищення ефективності управління доходами підприємств дозволить удосконалити процес здійснення ефективної господарської діяльності в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Амінова З.Ф. Фінансова стратегія підприємства: формування, розвиток, забезпечення стійкості. - М.: Компанія Супутник, 2005. – 118 с.
2. Блонська І.В. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин. - Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – 117 с.
3. Полянко В.В. Стратегія управління доходами торговельного підприємства: Автореф. . канд. екон. наук. – К.: КНЕУ. – 2002. – 24 с.
4. Юшко С.В. Формування доходів підприємств та підвищення економічної ефективності їх господарювання : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.07.02 / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2003. – 20 с.

УДК 330.341.1

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кириченко Н.В. - аспірант, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Розвиток агропромислового виробництва та зростання конкуренції спонукає аграрні підприємства України на впровадження у